

זמ:

שבעת ימים פרק ראשון יומא

מסורת הש"ס

עין משפט
גר מצוה

א מ"י פ"ה מהל' בית
המדרש הל' יב:
ב כ"ג הל' י"ד טו:

א) מלות פ"ה מ"ה מנחות
ז: ב) (מלות פ"ה מ"ב
ע"ש) ג) רש"י מ"ז:

רבינו הגאון

וחינן לה ולא אשכחן
במסכת מידות דמוכח
באמצע עורה עומה, ונתן
כל העורה היתה אורך
קפ"ז על רוב קליה פן
המורה למעבר נ"ו, לרבי
המורה רובא דמוכח
בדרום קאי פן אשכח
לדרום קליה. הכסף
המוכח פ"ב, פן המוכח
לטבעות ח' אמה, מקום
הטבעות כ"ד אמה, פן
הטבעות שלחן ד' אמה,
פן השולחנות לנגסין ד',
פן הנוסין לכותל העורה
ו'. ושארן פן הכסף
לכותל העורה י"ז אמה,
נמצא פן הדרום י"ז אמה
והכסף ל' אמה, וכן אמה
וחצי פן המוכח הרי ס"ז
אמה וחצי אמה הוא
חצי קליה. נמצא רובה
המוכח בדרום קאי כי
הכסף בדרום של מוכח
הוא, ולרבי מאן דאמר
רובה דמוכח בצפון קאי
זה השבוע, מכותל עורה
דרומי כ"ה אמה פרו
שאמר בחלמך והמורה
אמה חצי פן המוכח,
ומ"ח אמה מקום הטבעות
והשולחנות והנגסין הרי
ס"ז אמה וחצי בצפון
נמצא רובה דמוכח בצפון
קאי, ונתנה רב אר"ב בר
אבהו ועמדה בחלוקה.

הגהות הרב"ח

(א) רש"י ר"ה פ"ה
המוכח ולטבעות. טבעות
קטנים: (ב) ר"ה והמורה
וכי שלא נמנה באן אחרו
העורף חלקו וכו' למקום
הנגסין ומקום השלחנות
כי כפי יחזקאל ה"ד:
(ג) ר"ה רובה וכו' במקום
ח' שלחנות וכו' במקום
שחי' נהוטו כי ארבעה כה

נמלאו כי מוכח ארבע
הרי ט"ו וכו': (ד) שם
באר"י כי יחזקאל י"ז שם
עשר פן ישארים וחמש פן
כין ככס לכותל ושלש עשרה
פן חלקו וכו' לפי שהיה
לו לתא כי מותר פן
הק"ד והס"ד נמחק:

מוסף רש"י

י"א אמה לצפון וי"א
אמה לדרום, עשר אמות
למנוחה שלו בני כנגד
למנוחה של היכל י"א אמות
ממזרח היכל ולצפון ונגסין
לדרום, נמצא חצי פן כנגד
רוחב חלל של היכל ועיני
תלוי, שהיכל חלל כי
אמה ועיני של כל חלל
י' אמות, והכי חתן לה
במסכת מידות (נתיב טו.)
כל העורה, פן חלק
וכן אולם וכן היכל וכן
קדשי קדשים ומנוחה ז"א,
והריבוי מואה אמה, שם
כתי קדשי קדשים ושם,
וי"א אמה אחורי בית
הכפורה, וכפי יחזקאל
מתיבן בעשרה חיי מנשין
מהם לשם ושם כדאמרו
ביומא "וי קלמ' כ"ג.

תוס' ישנים

מזה גלסון קאי ויומיה
מיוקמה שפיר:

עשר אמות כנגד פתחו של היכל. י' למנוחה של רחבו: אהם עשרה
לצפון. כנגד ה' אמות הנותרים לחלל היכל מן המזוזה ולצפון
שהרי חלל היכל כ' אמה רחב וכנגד ו' של עיני כותל לפנותיה של
היכל וכן לדרום נמצא רחבו של מוצח מלמטה כנגד היכל וכותליו:

ואי סלקא דעתך מדום רבי יהודה
היא וכו'. פרכא היא דקא פריך
הש"ס לרב אלף דלוקמי כרבי יהודה
ואי סתמי מדום רבי יהודה נינהו
מוצה דלחא באמצע עורה אליבא
דסתמא דמדום מי משכחת לה: כל
היקף העורה הגדולה אורך קפ"ז
וכתוך אוחו היקף כנגה הבית ללד
מעריכי והס"ד והמוכח במוחו היכל
מאה אורך פס כותל אולם וחללו
וכותל היכל וחללו ואמה ערקסין
וחלל בית קדשי הקדשים ועיני כותל
מעריכי וחלל התא אחרי ועיני
כותל חיצון הכי מיפרשא במסכת
מדות ולקמן מימי לה כפרק הוי"א
לו (דף נ"ג): י"א אמה. היה מקום
פניו אחורי בית הכפורה פין כותל
התא למתל עורה: הככס והמוכח
כו'. ולא פירש עכשיו מקום פניו
שכין ככס לכותל דרומי של עורה
וכסופא קמי לה ועכשיו מורה והלך
מן הדרום לצפון: מן המוכח
ולטבעות. (א) קצועים בקרקע
בבית המטבחים שלצפון המוכח
שנותים כהן זארי כמותם כששוחטין
קדשי קדשים ששחיטמן בצפון: שלחנות. שעליהן מדיחים קדשי
קדשים: נגסין. עמודים נמוכין התקועין בקרקע ואונקלואת של
בזול קצועין כהן שבהן מוליין את הבהמה להשפיט: והמוכח.
ממאה ושלשים וחמש שלה נמנה כאן (ב) ומקום השלחנות של
הולך לפרש שרחבו מפורש כספר יחזקאל (מ) אוחו העורף
חלקו חזיו לדרום פין ככס לכותל ואחיה למקום הנגסין: רובא
דמוכח בדרום קאי. לפי מנין זה שהרי חזי רוחב חזי הנגסין: רובא
ושבעה וחצי וכשתמן מהם מכותל לפנותי לנגסין שמונה ומן הנגסין
לשולחנות ד' הרי י"ב (ג) ומקום ד' שולחנות זו אלל זו איני פחות
מ"ד והי ח' שלחנות דמתן בשקלים (פ"ו מ"ד) נמוכות ד' בראש
ארבע נמצאו ד' זו אלל זו ברוחב הרי ט"ז ומשם לטבעות ארבע
הרי כ' ומקום הטבעות כ"ד הרי מ"ד ומן הטבעות ולמוכח ח'
הרי י"ב ומקום הנגסין י' אמות ומחאה שהוא חזי העורף הנשאר
מהיותר שלח מנה במשנה שהרי מאה ועשר אמות מנה מן הככס
לצפון נשאר ממה ושלשים וחמש של רוחב העורה כ"ה ונתנו
לשלחנות ד' ונשאר כ"א אותן חלוק למקום הנגסין חזין וחזין
[השניה] פין ככס לכותל הרי מן המוכח לצפון ס"ב ומחאה כשתמן

המדקק בין שקודם שירד גובהו שני אמות ומחאה נפקא ליה
שיפוטו מכנגד הפתח וא"כ הו' מצי לאוקומי כר"ש או כרבי יוסי
דלית ליה מני מוצח ממוצע כפרק קדשי קדשים אלף משום דר'
יהודה שמעינן ליה כדהיא וכו' האי גוונא איכא כפרק קדשי קדשים
(ומהו דף נ"ה): דלמר רב אלף כר'
אהבה הא מני רבי יהודה היא דלמר
מוצה ממוצע וכו' ופריך וינקמא
כרבי יוסי וכמוצא ומשני משום
דרבי יהודה שמעינן ליה כדהיא
ומהם קשיא לן על פירוש רבותיו
של רש"י שפי' הא מני רבי יהודה
היא היא דמדום דא"כ תיקשי ליה
דרב אלף כר' אהבה גופיה חוקי
התם סתמא דתמיד דמתן צירכו
משם עלי מחאה וכו' כר' יהודה
ואיכו מוקי הכא סתמי דמדום
כיומיה והאמר לעיל דסתמי דתמיד
פליגי דלמדום וא"כ לוכא למימר
דסתמי תמיד ומדום כרבי יהודה
וי"ל דנללא הכי מקשה ליה שפיר
מסתמי דמדום גופיהו וממוצה
גופיה דפריך ומי מלית מוקמי לה
כרבי יהודה וכו':

עשר אמות כנגד פתחו של היכל י"א אמה
לצפון וי"א אמה לדרום נמצא מוכח ככוון
כנגד היכל וכותליו ואי סלקא דעתך מדום
ר' יהודה היא מוכח באמצע עורה מי משכחת
ליה והתנן כל העורה היתה אורך מאה
ושמונים ושבע על רוחב מאה ושלשים וחמש
מן המורה למערב מאה ושמונים ושבע
מקום דריסת רגלי ישראל י"א אמה מקום
דריסת רגלי הבהנים י"א אמה מוכח שלשים
ושתיים בין האולם ולמוכח עשרים ושתיים
וההיכל ק' אמה וי"א אמה אחורי בית
הכפורה ימן הדרום לצפון מאה ושלשים וחמש
הככס והמוכח ששים ושתיים מן המוכח
ולטבעות ח' אמות מקום הטבעות עשרים
וארבע מן המוכח ארבע מן הנגסין לכותל
השלחנות לנגסין ארבע מן הנגסין לכותל
עורה ח' אמות והמותר בין הככס ולכותל
ומקום הנגסין ואי סלקא דעתך מדום ר'
יהודה היא מוכח באמצע עורה מי משכחת
ליה הא רובא דמוכח בדרום קאי
אלף

מן השלחנות לנגסין ד', תימה
דתן במסכת תמיד פרק אר"ב
להם הממונה (דף נ"ג) בית המטבחים
היה לצפון של מוצח ועיני שמונה
עמודים נגסין וכו' עד שבהן מוליין
ומשפיעין על השולחנות של שם
בין העמודים והכא משמע שיש ריח ד' אמות צינור וי"ל הני
אחריני נינהו הני דהתם עומדים כהן מוליין ומשפיעים
והבהמה מונחת על השלחנות כדי שלא תהא נגררת על גבי קרקע
והיא דהכא היינו ח' שלחנות של שיש דלמר פ' לא היו כופתין (תמיד לא):
שהיו מדיחין עליהן הקרביים מיהו קשיא דכפ' לא היו כופתין (שם עמוד
א) חתן הקרביים מדיחין אותם במוטות על שלחנות של שיש שבין
העמודים אלמלא דעני נמי ציני עמודים הוו קיימי מיהו ר"י
כר' ברוך גרם התם במוטות של שלחנות שבבית המטבחים
א"נ י"ל א"ע"פ שהיו רחוקים ד' אמות קרי ליה בין העמודים
וא"ע"פ שרחוקים ד' אמות לא היה בהמה נגררת בדרך שגוף
הבהמה גדול ומגיע לשולחנות כדליתא בבראשית רבה (פ' ס"ה)
דכשמרכיבין ככסי המודד על הגמלים היו נגררים בדרך מלאה
במוטות תמיד יסוד רבינו רבי ברוך ז"ל:
רובא דמוכח בדרום קאי. מה שפירש"י שלמלה מכניסת הסוכב
מגולה הפתח ב' אמות לרוחב הפתח חזי אמה נגובהו אין
לחמוה למה לא פירש למעלה מכניסת היסוד מיד מגולה הפתח אמה
דהדן

חמש אמות הלפנותיה של מוצח עליהם הרי חזי רוחב העורה שהוא ס"ז
של העורה ונמצא לפנות של מוצח כלה לכוף לפנות של חלל הפתח
נמצא לפון חלל הפתח מגולה למעלה מכניסת הסוכב ב' אמות יעול לראות כהן
שבראש הר המשחה דרך אותן ב' אמות את פתח היכל
דרך פתח התחמוה. ואם תאמר גובה שש אמות שגבה המוצח של כניסת
המוכח וכותל הפתח חלק שאלה חולק כ"ה אמות העודפים ברוחב העורה על
מאה ועשר המפורשין נמצא מן הככס לכותל דרומי י"ב ומחאה
הככס והככס והמוכח ס"ב הרי ע"ד ומחאה לא מהן ב' אמות של כניסת
היסוד והסוכב לצפון נשאר ע"ב ומחאה ולא נתגלה מחלל הפתח מלא החוט
שהרי אמנעו של פתח באמצע רוחב עורה שהיא לכוף ששים ושבע
ומחאה הוסיף עליהן חמש אמות שיהיו שבעים וששים ומחאה כללתי
כאן חמש אמות של חזי הפתח הלפניו ואני כך שמעתי שמקום
השלחנות כלול עם מקום הנגסין. אלל מה ששנינו כאן והמותר פין
ככס לכותל ואחיה למקום הנגסין פירש לי מורי דקד רבינו יתכן
כר' יהודה ז"ל שנים עשר מן העשרים וחמש (י) פין ככס לכותל
ושלש עשרה למקום הנגסין והשלחנות ומתן טעם לדבריו לפי
שבין ככס לכותל מקום פניו וכאן יש לורך חמשים של שלחנות ונגסין
ונמצא מחלל הפתח מגולה חזי אמה. ולפי מגמגם לפי שהיה
לתא לפרש וכוין שלא פירש כדרך אתה לחלקו לחלקין ואם
באת להרבות כאן ולמעט כאן יכול אתה לגלות הפתח כמה
שחפזין או לכסות כמה שחפזין לפיכך טוב לי כמו שפירשתי (א)
(מלומר כן ששפת חזי רוחב היכל דרומי כלה המוכח והוא כנגד
חלל הפתח): אלף